

מסורת הש"ס

(א) צימות קיץ: [נעידות פ"ז מ"ט ושם איתא רבי נחוניא בן גודגדא, (ב) ב"ק ס"ו ז"ל. (ג) גי' צימות קיץ: [נעידות פ"ז, (ד) ופי' מוס' ב"ק נה. ד"ה אמר ר"ל, (ה) ופי' מוס' לקמן עת. ד"ה א"ט, (ו) צימות קיץ:, (ז) שבת קכא. צימות קיץ. ונה (ח) ז"ל רש לקיט. רש"י, (ט) פי' ענינה והיינו דולקני,

מוסף רש"י

הובא בעמוד קודם

מוסף תוספות

א. ואין ב"ד מצווין להפרישו. רשב"א.
ב. וכדי ככ"ע. להעמיד משנתו.
ג. וכתבצא לומר איך מצווין להפרישו אף בתרומה דאורייתא קא אכלה. רשב"א.
ד. דאכלת בניני. מוס' צימות ז' ד"ה אוללת.
ה. שנאמר (מלאכי א, יג) והבאתם גזול את הפסח את החולה, מה פסח דלית להו תקנה אף גזול לית ליה תקנה. רשב"א.
ו. ד"ה אף אמתת.
ז. כלומר דר"ש ורבנן פליגי בעבודתו של גב ושל גזלן אי מחשבה מטמאה. רשב"א.
ח. ד"ה וף אמתת.
ט. דשמעין. דמייאש.
י. רש"י. ט. א. אלמא ד"ה ליה דיאוש קני. רבנו קרשקש.
יא. משלם תשלומי כפל ואין משלם דיה"ה ותני עלה כה"ג בהרץ ענוש כרת ואי אמרת יאוש לא קני כרת מאי עבידתיה. מוס' ב"ק פ. ד"ה אמר עולא.
טז. אלמא אף להדיוט לא קני יאוש דהא גזוהיה וולדוהיה להדיוט ניהו. רשב"א ט. ד"ה וף אמתת.
כ. שם הלא"ה. י. גופא דבייתא [דלקמן]. מוס' ב"ק פ. יא. אדורבא תימא דלא פריך מינה לרב יהודה דפליג אעולא וסבר דיאוש כדיו יאוש. מוס' ב"ק פ. יא. ו לעולם לפני יאוש. רש"י ב"ק פ. יא. ואפי' להדיוט. והיינו דכי לא הקדיש משלם תשלומי דיה"ה. רשב"א נה: ד"ה וף אמתת.
יד. דמשמע לכאורה דעולא אית ליה דיאוש כדי קני. רבנו קרשקש.
טז. ודחי ל"י ההם דנמי סבר בעלמא ושינוי קני והבא משום מצוה הבאה בעבירה. מוס' ב"ק פ. ד"ה אמר עולא.
יז. [דחרי] שינוי משעב קודם שבא לידו חיוב חלה. ההם. מוס' סוכה ט. י. לרב יהודה. מוס' ב"ק פ. יא. ופליג [הבא] אעולא וסבר דיאוש כדי הוי יאוש. מוס' ב"ק פ. ד"ה אמר עולא.
יט. וטעמא דרב יהודה דאמר בין נודעה בין לא נודעה מכפרת משום. מוס' ב"ק פ. ד"ה אמר עולא.
כ. ולא גרסינן [הבא] מ"ט סקבר יאוש כדי קנא. מוס' ב"ק פ. ד"ה אמר עולא. ועי'ש' דנכריס שפאריס.

פסקי רי"ד

מד' אמי התם איכא למימר טעי דסבר אינו מפסיד כ"א שכר אסורת כליה הכא כיון דקא מפסיד כוליה אגריה

ומאי שנא מדרכי אמי. דאמר ליה אין אתה נאמן להפסיד ספר מור: **הסם איכא למימר**. דמשקר ומתכוון להקיטו וסבור שלא יפסיד אלא שכר אזכרות כו' ירמיה אצל הכה גבי קלפים ידועה הוא שיפסיד כל שכרו ואפי' ואמר אימר קושטא קאמר: **בתנאי** שפשיא

אביה. רצותא נקט דלע"ג דקיבל אביה קידושין לידה כשהיא קטנה והוא לה חשט איש גמורה אפי' הכי יולאה בגט ומקבלת את גיטה. ואע"ג דלית בה דעתא דלשה כי נפקא בע"כ נפקא ואין מתרלה בגירושין ואפ"ה נפקא הלכך לא צעינן דעתה: **ועל קטנה בה ישראל שנשאת לכהן**. והיא יתומה דלא הוו נישואין אלא מדרבנן: **שאוכלת בתרומה**. דרבנן בהני נישואין ולא גזרינן מדי: **מריש קורה**. צירה. בית גדול: **מפני סקנה העצים**. שאם אתה מנריכו לקעקע צירמו ולהחזיר מריש עצמו ימנע מלעשות תשובה: **שלא נודעה לרבים**. שהיא גזולה: **שהיא מכפרת**. ואין צריך להציא אחרת: **מפני סקנה הסוזה**. בגמרא מפרש. ומשום הנין תרמי בתרייתא דמשום מקנה יניחו תנא ליה הכא: **גמ' מעודו** **שן ר' יוחנן בן גודגדא**. אנו למדין: **אמר לעדים**. שלא בפניה ראו גט זה כו' וחזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה ולא הודיעה שהוא גט: **לא צעינן דעסה**. דלשה דהא חרשת לית לה דעתא: **ואילו חרש**. שלא השיאה אביה והיא נישאת מעצמה לכהן משגלה: **לא אכלה**. בתרומה מדשני תנא במילתיה דלחיי' בתרשת גדולה ונקט קטנה שעת מיניה חרשת גדולה דנשואיה דרבנן דכוותה יניחו לא אכלה ע"י קידושין ידיה: **מ"ע**. הא נישואי חרש וחרשת נמי רבנן תקיפו ציצמות חרש ששא (ק"ה): **שמא יאכיל**. כהן חרש חרשת אי שרית להאכיל פקח בתרשת תנא לאכולי חרש חרשת. ופריך וליכול קטן אוכל נבלות מהו חרשת כיון דלית בה דעתא הרי היא קטנא קטנא האוכל נבלות ואיכא למ"ד ציצמות (ק"ה). דאין ב"ד מוויין עליו להפרישו ואפילו בתרומה דאורייתא מיוחד: **גזירה שמא יאכיל חרש**. כהן שאין קיימו **הלכך גזר פקח בתרשת משום חרש** **הלכך אצל גדול בקטנה** ליכא למיגזר משום קטן בגדולה דקטן לית ליה נישואין אפילו מדרבנן

דלאמר ציצמות (דף ק"ה): שוטה וקטן שנשאו נשים נשומיהן פטורות מן החליצה ומן היבום: **וליכול** חרש צפקחת בתרומה דרבנן דאתו נשואין דרבנן ומהני לתרומה דרבנן: **יאוש כדי** יאוש לצדו בלא שינוי רשות אחר היאוש: **לא קני**. לענין הקרבה ואפי' שמעינן שנתייאשו הצעלים לא קרינן ביה קרבנו: **שלא יכו כננים עצבים**. שכלנו חולין שנשחטו בצורה שפסורין: **נמאל מוצה בטל** שמענינן שכלנו מעבוד עבודה. אי קשה האף **התנו ב"ד לעקור דבר מן התורה ולפטור את זה מחטאת** שהוא חייב הא אמרינן ציצמות (ב) (דף י:): **שצ ואל תעשה שאני דלאו מייעקר הוא: צין נודעה צין לא נודעה מכפרת**. אם נתייאשו הצעלים: ומה

קנו ליה תו לא הוה מזהו הצאה בעצירה ודוחק לומר דסבר כו' יחזק דר נחמני דלא חייש למזהו הצאה בעצירה ודבר לא עשויה ופסוקה לא צעינן משלכם ולא מיפסקלא אלא משום מזהו הצאה בעצירה לא כי קנייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מזהו הצאה בעצירה כל שכן אי קנו גמור לא דאמר בריש הגזול קמא (ב"ק נד.) הרי שגול סאה כי חטיין טענה לשה ופאשה והריס ממנה חלה כיצד יצרך אין זו מנרך אלא מנאל^[ט] ואע"ג דקנה קודם לכן דשניו קונה לענין ברכה ראוי להחמיר יותר וחשיב מזהו הצאה בעצירה אע"ג דכבר קנה^[ט] אין להזכיר שם שמים עליו והשתא צשמעמין אי לאו

היה דתני עלה אתי שפיר לעולא הא דפטור מד' וה' דהוי יאוש ושינוי השם^[ט] ולא חייש לטעם דמזהו הצאה בעצירה^[כ]:

דלרצ יהודה נמי^[י] יאוש גרידא לא קני אלא יאוש ושינוי השם^[ט]

הניזקין פרק חמישי גיטין

נה.

ועל הקטנה בת ישראל ב'. בתרומה דרבנן איירי למ"ד אין כח צד תממים לעקור דבר מן התורה כדאמרינן בריש האשה רבה (ציצמות ז.) דמפרש ואוכלת בגינו תרומה בתרומה דרבנן וא"ת ולוקמה אפילו בתרומה דאורייתא דקטן אוכל נבלות הוא^[א] וי"ל דקטן אוכל נבלות בעיא היא בצרק חרש (שם ק"ה). ולא איפשטיא אי ב"ד מוויין להפרישו או לא^[ב] ועוד דלכולת בגינו משמע דאפי' מאכילה צדים ועוד^[ג] משמע דאפי' לבי גדלה אוכלת מתח זה אע"פ שעדיין לא בעל וסכלת לא גזרינן תרומה דרבנן אטו דאורייתא כדגזרינן צסמוך גבי חרש צפקחת דאפי' תאכל תרומה דאורייתא הא קטנה היא (ט): **מא"י טעמא יאוש כדי** לא קני. הכא סבר עולא דיאוש לא קני ובמרוצה (ב"ק סז.) נמי אמר עולא מניין ליאוש שאינו קונה^[ד] כו' והקשה ר"ת דהנהגול צתמה (שם ק"ה). כו' פלוגמא דר"ש ורבנן דגנב וגזלן אמר עולא מחלוקת צסמס^[ה] אצל צידוע^[ו] דברי הכל יאוש קונה^[ז] ואומר ר"ת דבכל מקום יאוש קונה לעולא רק לענין קרנן שיהא כשר להקרבה קאמר הכא ובמרוצה דלא קני משום דמזהו הצאה בעצירה היא ומדע דצסמוך פריך לעולא מנגב והקדיש ואח"כ מכר וטבח כו'^[ח] ולא פריך מגופה אמאי פטר מד' וה' והא לאו דהקדש קטבח אי יאוש לא קני אלא ודאי יאוש לכל מילי קני רק לענין הקרבה ולהכי פריך מדמניא עלה צצחן חייב כרת אלמא ראו לפתח אהל מועד הוא ואפי' לענין הקרבה קני יאוש וקשה לרבינו יצחק צסמוך דמסיק רצא דוולדות אינן שלו קו דמשעת הקדש ואליצא דעולא קאמר כדמוכח הסוגיא ואי לעולא יאוש קני הא על כרחך משעת יאוש דהיינו משעת גניבה גיזומיה וולדומיה דדייה הו"^[ט] ועוד קשה דמשמע דאי יאוש קני אתי שפיר^[י] והא צמרוצה (ב"ק סח): פריך אפכא ר' יוחנן לריש לקיש דאמר חיוביה לפני יאוש אצל לאתר יאוש שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר מגנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר כו' אימת אילימא לפני יאוש מי קדוש אלא פשיטא לאחר יאוש ואי יאוש קני מאי איירי הקדיש כי לא הקדיש נמי פטור מד' וה' דשלו הוא טובח ושלו הוא מוכר^[יא] וליכא לשנויי דמשני

הסם^[כ] לר"ל כגון שהקדישוהו צעלים צבית גנב^[כב] דל"כ מאי קפריך לעולא כרת מאי עצידימיה הא מתחייב כרת שפיר דהא ראו לפתח אהל מועד כיוון שהקדישו צעלים ונראה לרבינו יחזק דבכל מקום לעולא יאוש לא קני^[כג] והאי דהנהגול צתמר (שם ק"ה).^[כד] הוי יאוש ושינוי השם דמעיקרא משכא והשתא^[כה] אצרחא דלאמר צמרוצה (שם דף טו: ושם) ואע"ג דגבי קרבן נמי הוי יאוש ושינוי השם כדאמרינן נמי התם (דף סח.) מעיקרא חולין והשתא הקדש מ"מ כיון דלחייב קניו אלא נחמת שהקדיש וולא קניו לו קודם פסליה כחשנא לכן דשניו משום מזהו הצאה בעצירה ומיחו אם היה קניו לו קודם ההקדש לא הוה חשיב מזהו הצאה בעצירה כדמוכח צסוכה (דף ז.) דאמר להו רצ הווא להנהו אוונכרי כי צניינו אסא מן העובדי כוכבים ליגזוז איניהו כו' ופריך וליקטנהו צשינוי השם משמע דאי כוכבים ליגזוז איניהו רצ נחמני דלא חייש למזהו הצאה בעצירה ועוד אמרינן התם הא כשורא דמתללתא עבדו פה רצנן תקנתא מפני העצים ופסוקה לא צעינן משלכם ולא מיפסקלא אלא משום מזהו הצאה בעצירה לא כי קנייה בתקנתא דרבנן לא חשיב מזהו הצאה בעצירה כל שכן אי קנו גמור לא דאמר בריש הגזול קמא (ב"ק נד.) הרי שגול סאה כי חטיין טענה לשה ופאשה והריס ממנה חלה כיצד יצרך אין זו מנרך אלא מנאל^[ט] ואע"ג דקנה קודם לכן דשניו קונה לענין ברכה ראוי להחמיר יותר וחשיב מזהו הצאה בעצירה אע"ג דכבר קנה^[ט] אין להזכיר שם שמים עליו והשתא צשמעמין אי לאו

היה דתני עלה אתי שפיר לעולא הא דפטור מד' וה' דהוי יאוש ושינוי השם^[ט] ולא חייש לטעם דמזהו הצאה בעצירה^[כ]:
שלא
גיטה שאע"פ שאין לה דעת וקטנה דימי מ"מ יש לה די יודעת לשמור גיטה ומשלחה ואינה חוזרת קרינא בת והרי היא קטנה שנונית לא אגזו ונטלו צדור וזדוקו המתגרשת בקידושי אביה מפני שיש לה די לשמור גיטה כדאמר^[כז] [בפרק שאחז וז] (דף סד:) [בפירקין (שלפני) ומשום האי טעמא נקט חרשת ולא נקט קטנה משום דבעי לפלוגי בין חרשת לקטנה לענין תרומה כדאמר^[כח] לקמן ומשום האי טעמא נמי לא נקט פקחת ותתחרשה שאע"פ שהוי קידושיה קידושי תורה פקחתא אפי' כעשויי שנתיחרשה ויצאה בגט כדאמר^[כט] בכמות בריש חרש (דף ק"ב): ומשום דבעי לפלוגי בין קידושי חרשת לקידושי קטנה קרינא חרשת: אמר רבא מעדות של ר' יוחנן בן גודגדא אמר לעדים ראו שני נותן לה וחזר ואמר כנסי שט"ח זה מגורשת לאו מי א"י יוחנן בן גודגדא דלא בעי' בטיטא דעתה הכא נמי לא בעי' דעתה בטיטא שטיטא מהו דתימא כיון דאמר לה כנסי שט"ח זה בטולי בטליה קמ"ל אי איתא דבטליה לעדים הוה אמר להו והאי דאמר לה הכי משום כיטופא ודוקא דאמר לעדים תחילה אבל אי לא אמר לעדים הא נתן לקמן בפרק הורוק (ע"ב). אמר לה כנסי שט"ח זה או שמצאתו מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו שז עד שיאמר לה הרי זה גיטיך: ועל קטנה בת ישראל וכו'. פי' יתומה קטנה שאין קידושיה אלא מדרבנן אם נשאת לכהן אוכלת בתרומה ובפרק האשה רבה (ביבמות ז.) מוקמי^[ל] לה בתרומה דרבנן ואם מתה בעלי יורשה דהפקר ב"ד היה הפקר והיא יקנו שרישה בהני נישואין דרבנן. ודחיק^[לא] ואילו חרשת לא אכלה הרי בחרשת קא קיטא ואמאי שבקא ונקט קטנה ש"מ דוקא קטנה שנישאת לכהן אוכלת בתרומה דרבנן אבל חרשת בת ישראל שנישאת לכהן לא אכלה בתרומה דרבנן ואע"פ שקידושיה קידושי מרבנן כמו הקטנה כדאמר^[לב] בפר' חרש ותיקנו קידושין ב"ד לחרשת בין לחרשת לא אכלה חרשה שומא אכלא חרש בפקחת שם חס קידושין דרבנן והפקחת היא בת עונשין: וראב"ל. תרומה דרבנן היא גזירה דלמא אתי להאכילא בתרומה

עין משפט ונר מצוה

עא א מ"י פ"י מהל' גירושין הלכה כג סגמ עשין נ טו"ש"ע אה"ע סימן קיט סעיף א [ונכר אלפס עוד ציצמות פ"ג דף קנ וברא"ש בפירקין סימן ד']:

עב ב מ"י פ"ו מהל' תרומות הלכה ג:

עג ג מ"י פ"ב מהל' אשיות הל' ד סגמ עשין מח ולאין כא טו"ש"ע אה"ע סימן 5 סעיף ג:

עד ד מ"י פ"א מהל' גזילה הלכה ה סגמ עשין מח טו"ש"ע סימן שם סעיף 6:

עה ה מ"י פ"ה מהל' אסורי מצנח הל' ז סגמ לאין שית שט':

עו ו מ"י פ"א מהל' גירושין הלכה י סגמ עשין מח טו"ש"ע אה"ע סימן קט סעיף ה [וס' קלח עין ד']:

עז ז מ"י פ"ה מהל' תרומות הלכה ד ועי' צ"ח:

עח ט מ"י פ"ה מהל' גניבה הלכה ז ופ"ב מהל' גזילה הלכה א ב סגמ עשין עג טו"ש"ע ח"מ סימן שג סעיף ב וסימן שס סעיף א:

עט י מ"י פ"ה מהל' אסורי מצנח הל' ז סגמ לאין שית שט' ועי' צ"ח:

גליון הש"ס

גמ' ה"נ לא בעינן דעתה פשיטא. עיין צ"ח ריש מסכת תרומות:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נמאל וכו' ציצמות נ"ב גס לעיל דף לו ע"ב: (ב) (ח) מוס' ס"ה ועל וכו' קטנה היא כ"י עי' מ"ש ציצמות דף קיז:

פסקי רי"ד (המשך)

שהקריבן מוטל עליו לעשותו בחיכור וכשנאמר פילתיה עושה עצמו קצת רשע ור' אמי ור' אבהו נמי דמייתי ההא הכי הוא שהתפועל שהיה לו לעשות הספר בנאמנות ובכשכרוך אומר שעשיתי בפסולות ומשום עצמי ורשע וכו' אמר^[א] שאם צא הספר מתחת ידו אינו נאמן אבל לעולם אחר שאין הדבר מוטל עליו נאמן לאסור את המותר דע"א נאמן באיסורין בין לאסור בין להתיי ונאי בפרקין אבהו הכא גזילין שלו לא עבדותיה לשמן היה פוסל הספר בכך משום דס"ל כרשב"ג דפליגי ע"ב רבנן ואמר תפילין צריכין עיבוד לשמן וד"ה לגזילין דס"ת כדאמרן בפרקין דלעיל (מה:): בגמ' אבל בשליה פרק גמגר הדין (שגדורין מה:): אמרי' דהואי פלוגתא דאביי ורבא ורבא סבר כרשב"ג ורבא סבר כרשב"ג אמרין צריכין עבוד לשמן ופסקי תלמודא כרבא עיין מן שכתביהו שם: **מתני'** העיד ר' יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה ועל שיתן את דמיו ועל החטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח. פי' אפי' שחשיאה אביה בקטנותה שזן קידושי תורה אפי' מתגרשת בקבלת

אימא קושטא קאמר. ואי ק' נאמן באיסורין בין להתיי בין לאסור שהרי האמינה תורה כל אדם על בטליו לומר מתוקן הוא וכן אשה לבעלה כדאמרינן בפ' המדיר (כתובות עב.) מנין לנדה שסופרת לעצמה שנא' וספרה לה לעצמה וכדאמר' גבי בדיקת סכין בחליכה קמייתא וחולין (דף י:) דע"א נאמן באיסורין וכמו שהוא נאמן להחיר את האסור כך הוא נאמן לאסור את המותר וכדאמרין (כתובות עב.) החזקה נדה בשנותיה בעלה עליה משום נדה וחיאך החזקה כ"א על פיה ובראיתא נמי לעיל (בהלכתין ומה טעם אמר בשובג פטור כדי שידוענו אלמא כי מודיע ליה דטמא' טהרותין ודפעתו חולין נאמן והכי נמי אמרי' בקידושין בפרק האומר (סה): אמר אביי אמר לו ע"א נטמאו טהרותין וחלה שותק נאמן ואין לפרש והלה שותק דשתיקה כהודאה ומה' נאמן אלא ודלה שותק שאינו יודע להכחישו ולאפוקי אם מכחישו כדפרשי' התם והוכחותי ממעשה דהאי סמיא ומעשה דינאי המלך דע"א נאמן היכא דיע דיע והבא היכי אמרינן דלא מהימן. תשובה בוראי דע"א נאמן בכל האיסורין בין להתיי את האסור בין לאסור את המותר חזן מרבד שבעירוה שאין פחות משנים והבא אילו אחד אמר לו נטמאו טהרותין הכי נמי דמדמינן אלא הא דתנאי אינו נאמן מפני שהיה הוא פועל בדבר ושמירת הטהרות היתה מוטל עליו ומפני זה נתן לו שכרם שיעשה בטהרה וכשאומו לו כי טהרות שעשיתי עמך נטמאו נראה כי הוא משיח עצמו ורשע שלא עשה פעולתו שהיתה מוטלת עליו לעשותה באמונה ומשום הכי אמר אבי' כל זמן שיש בידו לטמאות נאמן ולאח"כ אינו נאמן דרמי קצת לאין אדם משים עצמו ורשע ורבא פליג ועליו אמר שבכל לו הפעם הראשונה נאמן אבל אדם אחר שאין שמירת הטהרות מוטלת עליו הכי נמי מדמינן כדאמרינן בקידושין וכדאמרן לעיל כדי שידוענו תדע דהכי הוא דהא לא מייתי ראיא אלא מכ"ג ביוה"כ